

TARAKKIYET TADQIQOTLARI | ИССЛЕДОВАНИЯ РАЗВИТИЯ DEVELOPMENT STUDIES

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАНЛАР | НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ КОНФЕРЕНЦИИ
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCES

Volume II, Issue-15, (March) 2024

Journal homepage: <https://inashr.uz/index.php/rid>

MAHMUDJONOVA Yulduzxon Avazjon qizi

Toshkent davlat transport universiteti

“Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog‘ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik”

1-kurs doktoranti (PhD)

J.K. ROWLINGNING "HARRY POTTER" ASARIDA GRAMMATIK TRANSFORMATSIYALARNING QO‘LLANILISHI

J.K. Rowlingning "Harry Potter" seriyasi nafaqat o‘zining jalb qiluvchi syujeti va boy qurilgan sehrli dunyosi, balki tilning murakkab qo‘llanilishi bilan ham ajralib turadi. Til strategiyalari orasida, grammatik transformatsiyalar hikoya qilish, personajlarning rivojlanishi va seriyadagi sehrli muhitni boyitishda muhim rol o‘ynaydi. Ushbu tezis J.K. Rowlingning asarlarida grammatik transformatsiyalarning qanday qo‘llanilishini o‘rganadi, ularning seriyadagi muvaffaqiyat va adabiy chuqurlikka qanday hissa qo‘shganini ko‘rsatadi.

Grammatik transformatsiyalar: Grammatik transformatsiyalar, jumlaning tuzilishini o‘zgartirish, ammo asl ma‘nosini saqlab qolish uchun jumlaning modifikatsiyasini anglatadi. Bu aktivdan passiv ovozga, to‘g‘ridan-to‘g‘ri nutqdan bilvosita nutqqa, bayonotdan savolga transformatsiyalarini va murakkab jumla tuzilmalaridan foydalanishni o‘z ichiga oladi. Bunday transformatsiyalar turli va jozibali proza uchun zarur bo‘lib, ritm, urg‘u va aniqlikni ta‘minlaydi.

Aktivdan passiv ovozga transformatsiya: Rowling o‘z hikoyasida e‘tiborni o‘zgartirish uchun aktivdan passiv ovozga transformatsiyadan mahoratli foydalanadi. Masalan, "Harry Snitchni tutdi" aktiv jumlasini "Snitch Harry tomonidan tutildi" passiv shakliga o‘zgartirilishi mumkin, bu Quidditch o‘yinidagi Snitchning muhimligiga urg‘u berish uchun foydalidir. Bu uslub, natija yoki ob‘ektning harakatdan ko‘ra muhimroq bo‘lgan sahnalarda ayniqsa foydali.

To‘g‘ridan-to‘g‘ri nutqdan bilvosita nutqqa transformatsiya: Seriyadagi dialog va hikoya qilishda to‘g‘ridan-to‘g‘ri nutqdan bilvosita nutqqa o‘tish ko‘p qo‘llaniladi, bu esa perspektiva va ishonchlilik qatlamlarini qo‘shadi. Ushbu transformatsiya orqali Rowling personajlarga o‘z nuqtai nazaridan voqealarni hikoya qilish imkonini beradi, bu esa narrativga ko‘p qirralilik qo‘shadi va sehrli dunyoning chuqurligini oshiradi.

Savol Transformatsiyasi: Rowling bayonotlarni savollarga aylantirish orqali personajlarning ichki dilemmalari, qiziqishlari yoki to‘g‘ridan-to‘g‘ri o‘quvchini jalb qilishni ko‘rsatadi. Bu transformatsiya narrativga dinamizm qo‘shadi va o‘zlarining so‘rovlari va noaniqliklari orqali personajlarning rivojlanishiga imkon beradi. Masalan, "Harry Triwizard Turnirida bezovtalanardi" bayonoti "Harry Triwizard Turnirida bezovtalanadimi?" savoliga aylantirilishi o‘quvchini Harryning o‘z-o‘zini tahlil qilish va xavotiriga jalb qiladi.

Murakkab jumla tuzilmalari: Grammatik transformatsiyalar orqali murakkab jumla tuzilmalaridan foydalanish Rowlingning yozuvchilik uslubiga boylik va murakkablik qo‘shadi. Qo‘shma gaplarni joylashtirish va turli bog‘lovchilardan foydalanish orqali, Rowling o‘z personajlarining sarguzashtlari va hissiyotlarining murakkabligini ifodalaydigan matnli narrativ yaratadi. Bu murakkablik nafaqat o‘quvchilarni jalb qiladi, balki Hogwarts va undan tashqarisidagi murakkab dunyoni aks ettiradi.

Xulosa: J.K. Rowlingning "Harry Potter" seriyasi, jozibali va sho'ng'iy oladigan narrativ yaratishda grammatik transformatsiyalarning qudratini namoyish etadi. Aktivdan passiv ovozga, to'g'ridan-to'g'ri nutqdan bilvosita nutqqa, savol transformatsiyalaridan va murakkab jumla tuzilmalaridan strategik foydalanish orqali, Rowling hikoya qilish, personajlarning rivojlanishi va sehrli muhitni boyitadi.

Bu lingvistik uslublar seriyaning davomli jozibasi va adabiy e'tirofiga sezilarli hissa qo'shadi, Rowlingning tilda ustaligini va sevimli va abadiy dunyoni yaratishdagi mahoratini namoyish etadi. Va tarjimadagi grammatik transformatsiyalardan foydalanish kelgusi tarjimalarda asar mazmunini saqlab qolgan holatda oson va mohirona tajima qilib, kitobxonga taqdim etish uchun ko'mak vazifasini bajaradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. “Tarjimashunoslik terminlarining ko‘p tilli lug‘at-ma‘lumotnomasi” Namangan-2013
2. <https://harrypotter.fandom.com/wiki/Squib>
3. <https://harrypotter.fandom.com/wiki/Mudblood>
4. Kamolinovich, S. J. (2022). J.K Roulingning Fantastik asarlaridagi antroponimlarning lingvo-perspektiv muammolari. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(1), 334-343.